

τοῖς χριστιανοῖς ποιά τις ἐλευθερία· ἀλλὰ νέα ἐξέγερσις τῶν κατοίκων τὸ 1854, ὑποστηρικθεῖσα καὶ ὑπὸ ἐπικουριῶν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἐπέφερε νέα δεινὰ καὶ νέας καταστροφὰς εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Θεσσαλίας. Καὶ ἡ μὲν διεξαγωγὴ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης ὑπὸ τε τῶν ἐντοπίων καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐθελοντῶν ἔχει πλεῖστα τὰ ἐπιλήψιμα· ἀλλ' ἡ περὶ τὴν Καλαμπάκην μάχην κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1854, καθ' ἣν οἱ περὶ τὸν Χατζῆ Πέτρον κατετρόπωσαν τὸν ἐξ 7000 συγκείμενον Αἰγυπτιακὸν στρατὸν, καὶ ἡ περὶ τὸ Βελέσι ἐπὶ 24 ὥρας ἀντίστασις 300 Θεσσαλῶν ὑπὸ τὸς Φρουτλιαῖν κατὰ 3000 ἐχθρῶν ἀναμιμνήσκουσι τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως. Καὶ ἡ κατὰ τὸ 1878 δὲ τελευταία ἐξέγερσις τῶν Θεσσαλῶν κατέδειξε διὰ τε τῶν περὶ τὸν Πλάτανον καὶ Μακρυνίταν καὶ Ματαράγκαν μαχῶν, καὶ διὰ τῶν πυρπολήσεων τῆς Ραψάνης, τῆς Καρυῆς, τοῦ Πλατάνου, τοῦ Λιτοχωρίου καὶ πολλῶν χωρίων τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Θεσσαλίας καὶ τὴν ζῶν καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν προσφέρουσι ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας. Ἡ τελευταία αὕτη ἐπαναστάσις ἀρξαμένη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1878 κατηνάσθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τῇ μεσολαβήσει τῆς Ἀγγλίας, ὑποσχεθείσης, ὅπως στηρίξῃ τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὅπερ ἔμελλε νὰ συγκροτηθῇ πρὸς διαβῦθμισιν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος. Καὶ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1878 ἀνεγράφη ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βερολίνου τὸ 13 ἄρθρον αὐτῆς, δι' οὗ προσκαλεῖται ἡ Πύλη νὰ διαβῦθμισῇ τὰ Ἑλληνικὰ σύνορα, παραχωροῦσα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέρος τῆς Ἠπείρου. Τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκτελεσθῇ· καὶ οὕτω μετὰ 480 ἐτῶν δουλικὴν ὑπαρξίν, ἐπιλάμπει πάλιν ἐπὶ τῆς ὠραίας Θεσσαλίας ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας, τὸ δὲ μέλλον καὶ ἡ ἱστορία αὐτῆς θὰ συνταυτισθῇ μετὰ τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐλευθερίας μητρὸς Ἑλλάδος¹.

ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΕΤΗΣ

Καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ εἰδικὴ συνεδρίασις λαμβάνει χώραν, καθ' ἣν ἀπονέμονται τὰ βραβεῖα τῆς ἀρετῆς. Πρῶτος ὁ βαρὼν Μοντυὼν ἔδωκε τὰ τοιαῦτα βραβεῖα, καταλιπὼν διὰ τῆς διαθήκης του χρηματικὸν τι ποσὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τῇ Ἀκαδημίᾳ. Βραδύτερον ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι τὸ παράδειγμα του, καὶ τὸ κερῶλαιον ἐπικυζήθη διὰ νέων κληροδοτημάτων, οὕτως ὥστε σήμερον διανέμονται χιλιάδες τινὲς φράγκων τοῖς ἐναρτέοις.

Ἡ ἔκθεσις, ἣτις ἀναγινώσκεται ἐν δημοσίᾳ συνεδρίασει, ἐγγράφη ἐφέτος ὑπὸ τοῦ Ἐρνέστου Ρενάν, τοῦ περιηλεοῦς συγγραφέως τοῦ *Βίου τοῦ Ἰησοῦ*. Ὁ Σαιν-Μπέβ ἔλεγεν ὅτι αἱ τοιαῦτα ἐκθέσεις ὁ-

μοιάζουσι πρὸς τὰ δύσκολα μουσικὰ τεμάχια, ἅτινα ὀφείλει νὰ ψάλλῃ μόνος ἐπὶ τῆς κληνῆς ὁ ἀοιδὸς, ἐξ ὧν θὰ καταρτηθῇ ἡ ἰκανότης αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἕκαστος ἀκαδημαϊκὸς καταβάλλει πολλὸν κόπον καὶ μελέτην πρὸς συναρμολόγησιν αὐτῆς.

Ὁ Ἐρνέστος Ρενάν, καθ' ἃ ὁ ἴδιος ὡμολόγησεν ἐν ταῖς *Ἀγαπήσει τῆς νεότητος*, εἶνε δύσπιστος καθ' ὑπερβολὴν καὶ σκεπτικὸς, ὡς ἦτο σκεπτικὸς καὶ ὁ Σαιν-Μπέβ. Ἡ ἰδιότης του αὕτη ἐπιφαίνεται τῆδε κακεῖσε ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ, ἣτις εἶνε γεγραμμένη πᾶσα δι' ὕψους ἀνθηροῦ, ἀνταξίου τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἡ ἀρχὴ ἰδίως εἶνε ὑπόδειγμα λεπτῆς εἰρωνείας. Ἴδου αὕτη·

«Υπάρχει μίᾳ ἡμέρᾳ τοῦ ἔτους, κύριοι, καθ' ἣν ἡ ἀρετὴ βραβεύεται. Χάρις τῷ καθιδρύματι τοῦ κυρίου Μοντυὼν καὶ τινῶν ἄλλων φιλανθρωπῶν, παραβαίνουμεν ἐνταῦθα — ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ — τὴν βαθὺν ἐκείνου τῆς φύσεως νόμον, ὅστις ὥρισεν ἵνα ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος ἦνε ἀφανὴς καὶ δυσδιάκριτος. Ἡ ἀρετὴ παρέχει δεῖγμα εὐγενείας ὑψίστης ἀποκρούουσα πᾶσαν ἰδέαν μισθοῦ καὶ πληρωμῆς. Καὶ ἂν ἔτι μυρία ἀτυχεῖς δοκιμαὶ ἀποδεικνύωσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος, πράττων τὸ ἀγαθόν, εἶνε θῦμα πλάνης, ὁ ἄνθρωπος, ἥθελεν ἐμμείνει πάντοτε εἰς τὴν ἀχαριν ταύτην καὶ ἄγονον δόδον, τοῦθ' ὅπερ καλεῖται παραφροσύνη παρὰ τῆς χυδαίας γνώμης καὶ σύνεσις παρὰ τῶν ἀνωτέρων διανοῶν.

Ἐν τοῖς μύθοις τοῦ μεσαιῶνος, οἵτινες συχνάκις εἰσὶ πλήρεις φιλοσοφίας, διακρίνεται ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο αἴσθημα, οὗ ἡ ἀπλότης προκαλεῖ τὸ μειδίαιμα. Κατὰ τὰς διηγήσεις ἐκείνας, τερψάσας ἐπὶ αἰῶνας συνεχεῖς τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ ἄνθρωπος μόνον βασάνους καὶ περιπλοκάς ὄριστα νὰ ἀπαντᾷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦτο εἶνε λίαν φυσικὸν, ἀποῦ θ' ἀποκτήσῃ μετὰ ταῦτα ζῶν ἀιώνιον· τὸ ἄλλορον ὅμως ζῶον, ὅπερ δὲν ἐλπίζει ἐπὶ τὴν αἰωνιότητα, ἀνταρτίζεται ἀείποτε ἐπὶ τῆς γῆς διὰ πᾶσαν ἀγαθοεργίαν, διότι τέλος πάντων ὁ Θεὸς εἶνε δίκαιος. Ὅτε οἱ δύο λέοντες, οἱ ἐκ τῆς ἐρήμου δορυμῶντες τῇ προσκλήσει τοῦ Ἀγγίου Ἀντωνίου ὅπως σκάψωσι τὸν τάφον τοῦ ἐρημίτου Παύλου, ἀπετελείωσαν τὸ ἔργον, ὁ ἄγιος Ἀντώνιος ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν εὐλογίαν του διὰ τὴν ἐπίγειον εὐημερίαν. Χάρις τῇ εὐλογίᾳ ταύτῃ πιθανῶς εὗρον ὀλίγα βήματα μικρὰν ἀμύνην τινα καὶ ἐρίριον ἀπολωλότα καὶ κατέφαγον αὐτά. Τοῦτο ἦτο ὁ παράδεισος δι' αὐτούς. Ἡ ἐπίγειος ἀμοιβὴ ἄρα ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐνομιζέτο τι χυδαῖον, ἔθεωρεῖτο ὡς ἐλάττωσις τῆς ἀξίας τῶν ἀνωτέρων τίτλων, τῶν ἀποκτωμένων διὰ τῆς ἀγαθοεργίας».

Τὸ πρῶτον βραβεῖον τῆς ἀρετῆς ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὴν κυρίαν Γρὸς, διευθύνουσαν ἰδιωτικὸν εκπαιδευτήριον ἐν Λυὼν. Ἡ ἀγαθὴ αὕτη κυρία μεταβάσα ἀποκατέστη εἰς συνουσίαν τινὰ τῆς Λυὼν, κατοικοῦμένην ὑπὸ τῆς

1. Ἐκ τῆς ἀξιολόγου συγγραφῆς περὶ Θεσσαλίας τοῦ κ. Ν. Γιωργιάδου

ἐσχάτης καὶ μᾶλλον διεφραμμένης τάξεως, καὶ ἕδρυσεν ἐκεῖ σχολεῖον συχναζόμενον παρὰ τῶν ἀστέγων παιδίων ἀμφοτέρων τῶν φύλων τῆς συνοικίας ἐκείνης. Ἄρκει νὰ εἴπωμεν ὅτι πρώτη μαθήτρια αὐτῆς ἦν κοράσιον, ὅπερ ἐδέησε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ φαύλου τινὸς καταγωγίου, καὶ νὰ ἐξαγοράσῃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἀντὶ τιμῆς 50 φράγκων. Μικροὶ λωποδύται, μικροὶ κακοῦργοι, μικροὶ ἀλῆται συνηθροίζοντο ἐν τῷ σχολεῖῳ τῆς κυρίας Γρὸς, πολλοὺς δὲ τούτων κατώρθωσε νὰ μεταβάλῃ εἰς τιμίους καὶ φιλοπόνους ἐργάτας. Πολλὰ ἀνέκδοτα διηγεῖται ὁ Ρενάν περὶ τῆς ἀγωγῆς, ἣ κάλλιον εἶπεν περὶ τῆς ἐξημερώσεως τῶν θηρίων τούτων. Ἰδοὺ ἐν τῶν συγκινητικωτέρων·

»Ὁ Βάλλ, λέγει, ἦτο εἷς τῶν ναυαγῶν, οὗ ἡ σωτηρία ἀφῆκε τὴν βαθυτέραν ἐντύπωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς κυρίας Γρὸς. Ἦτο δεκαπενταέτης. Τὸ ἀνάστημα, τὸ ἦθος, ἡ μορφή, ἡ κόμη, τὸ βλέμμα, ὁ χαρακτήρ, τὰ πάντα ἐν αὐτῷ παρίστανον τὸν λείοντα τῆς ἐρήμου ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτοῦ ἰσχύϊ. Τετραετῆς ἀγωγή δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ καταδάμασῃ αὐτὸν, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἡ κυρία εἰσῆλθεν ἐν τῇ σχολῇ φέρουσα πέτασον ἐκ μέλανος ὀλοσηρικοῦ, ἐφ' οὗ προσηρμόζετο κομψῶς ἐρυθρὸν βῆλον. Ἰδετε, κυρίαί μου, πόσον ὀλίγον χρειάζεται εἰς τὴν ἐπαναγάγῃ τις ἄνθρωπον ἀπολωλότα εἰς τὴν ἀρετὴν! Εἰς τὴν θέαν τοῦ βῆδου ἐκείνου τὰ ὄμματα τοῦ λείοντος ἠθροίσαν πρώτην φορὰν· ἐμειδίεως βλέπων τὸ ἄνθος. Ἡ κυρία Γρὸς ἐπωφελήθη τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὅπως ἐνσταλάξῃ εἰς τὴν ἀκαλλιέργητον ἐκείνην ψυχὴν τὸ σπέρμα τῆς φιλοτιμίας καὶ τὴν αἰδῶ ἐπὶ τῷ λίαν ἀτημελήτῳ ἱματισμῷ αὐτοῦ. Τὴν ἐπομένῃν κυριακὴν, ὅπως λάβῃ τὴν τύχην νὰ καθίσῃ ἐγγὺς τοῦ βῆδου, ἤλθεν εἰς τὸ σχολεῖον μὲ ἐνδύματα καθαρὰ. Εἶχε πλύνει ὁ ἴδιος λίαν ἐνωρὶς τὴν πρώτην τὸν ἐπενδύτην του εἰς τὸν Ροδανόν. Δὲν εἶχε καιρὸν νὰ τὸν στεγνώσῃ, καὶ τὸν περιεβλήθη ὅπως ἀποξηρανθῇ ἐπὶ τῶν ὤμων του. Μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐβελετιώθη βαθμηδόν. Οἱ βάναστοι τρόποι ἐξηγενίσθησαν, καὶ ἐκ τοῦ θηρίου, πρὸς τὸ ὁμοιάζε, διετήρησε μόνον τὸ ἀγέρωχον ὕψος καὶ τὰς ἀναλόγους ἀρετάς».

Πρὸς τὴν κυρίαν Γρὸς ἀπενεμήθη βραβεῖον ἐκ 2500 φράγκων.

* *

Πλήρης ἐνδιαφέροντος εἶνε ὡσαύτως καὶ ἡ ἐξῆς διήγησις· «Ἡ Ἰωάννα Πεκουσσῶ, ἐκθετον, ἀνετράφη ὑπὸ τινος κυρίας Ἀλθέρτου, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ καταστήματος τῶν ἐκθέτων ἐξελθούσα, ἀφιέρωσεν δλόκληρον τὴν ζωὴν ὑπὲρ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἐγκαταλειμμένων νηπίων. «Πάντα τὰ παρὰ τῆς καλῆς Ἀλθέρτου ἀνατραφέντα νήπια, γράφει ἡμῖν ὁ διευθυντὴς τῆς δημοσίου Βοηθείας τοῦ κάτω Λεῖγερ, προέκοψαν θαυμασίως. Ἄλλ' ἡ Ἰωάννα Πεκουσσῶ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς περισυλλέκτου ταύτης οἰκογενείας, ἥτις σύμπασα ἦτο ἀ-

γαθὴ, ἐμελλε νὰ δώσῃ τὸ παράδειγμα πασῶν τῶν ἀρετῶν. Διετήρησεν ἰδίως πρὸς τὴν γηραιάν αὐτῆς τροφὸν υἱικὴν στοργὴν ἀπεριόριστον. Μόλις ἤδυνηθῆ νὰ κερδήτῃ ὀβολοὺς τινάς, ἔφερεν αὐτοὺς ὑπερήφανος καὶ φαιδρὰ πρὸς τὴν θετὴν αὐτῆς μητέρα, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς περίθαλψιν τῶν μικρῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, αἵτινες κατέλαβον τὴν θέσιν τῆς ἐν τῇ ἐστία τῆς ἀγαθῆς γυναικός. Μετὰ καιρὸν ἀφίκετο εἰς ἱκανῶς εὐπορον κατάστασιν. Ἐν τῷ μικρῷ αὐτῆς προῦπολογισμῷ κατ' ἔτος προσδιόριζε μικρὸν τι ποσὸν ὑπὲρ τῆς καλῆς θείας Ἀλθέρτου, διότι οὕτως ἀπεκάλει τὴν γοαίαν τροφὸν, ἀφότου ἔμαθεν ὅτι δὲν ἦτο μήτηρ τις. Ὅτε ἡ γοαία ἀπέθανε, ἠγόρασε τὸν πρὸς ταφὴν αὐτῆς τόπον ἐν τῷ κοιμητηρίῳ θυσιάσασα πρὸς τοῦτο τὸ μικρὸν κεφάλαιον, ὅπερ διὰ τῆς φειδουῆς κατώρθωσε νὰ συναγάγῃ. «Πάντες οἱ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀτύλοις περιθαλλόμενοι, γράφει ὁ διευθυντῆς, συνεθήρησαν μετ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ τάφου ἐκείνου, ὅπου ἀπεράσισε νὰ ταφῇ καὶ ἐκείνη μετὰ θάνατον. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐνεποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς πᾶσιν τὴν ἡμετέραν οἰκογενεῖαν, ὡσάντις δὲ μοι συμβαίνει νὰ ὀμιλῶ περὶ τούτου, πάντες οἱ ὀφθαλμοὶ πληροῦνται δακρύων».

* *

Ἰδοὺ καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ ὠραίου λόγου τοῦ Ρενάν·

»Ὁ ἀναγινώσκων τὰ σημερινὰ ἔργα τῆς φαντασίας νομίζει ὅτι μόνον τὸ κακὸν καὶ τὸ δυσειδὲς εἰσὶ πραγματικά. Τίς θὰ ἐκθέσῃ ἡμῖν καὶ τὴν πραγματικὴν μυθιστορίαν τοῦ ἀγαθοῦ; Τὸ ἀγαθὸν εἶνε τοσοῦτον πραγματικὸν ὅσον καὶ τὸ κακόν. Οἱ φάκελλοι οὗς με ἐπεφορτίσατε ὅπως ἀναγνώσω περὶ οὗτοι τόσας ἀληθείας, δυνάς καὶ αἰφρικαλέας ζωγραφίαι, ὧν δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν τὴν ἀκρίβειαν. Ἡ Ἐμμελίη Ναδῶ (ἕλλη βραβευθεῖσα) ὑπάρχει ὅσον καὶ ἡ διαστροφεῖσα ἡρώς πραγματικῆς μυθιστορήματος ἐκ τοῦ ἀληθοῦς εἰλημμένου. Τίς θὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν ζωγραφίαν τοῦ ἀγαθοῦ ἐν Παρισίοις; Τίς θὰ περιγράψῃ ἡμῖν τὸν ἀγῶνα τῶσων ἀρετῶν πενομένων, τῶσων μητέρων, τῶσων ἀδελφῶν ἀξιοθαυμάστων; Ἐπίγειοι λοιπὸν τοσοῦτον τὸ ἀποδειξέει ὅτι ὁ κόσμος ἐν ᾧ ζῶμεν εἶνε ἐξ ὀλοκλήρου διεστραμμένος; Οὐχί, χάρις τῇ ἀρετῇ ἡ Πρόνοια δικαιοῦται ἡ ἀπαισιοδοξία ὀλίγα μόνον καὶ σπάνια παραδείγματα δύναται ν' ἀναφέρῃ πλασμάτων ὧν ὁ βίος δὲν εἶχε τι τὸ ἀγαθόν. Διὰ γραμμά τι ἀγάπης διαφαίνεται ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ. Μὲ ὅλας τὰς μεγίστας ἐλλείψεις αὐτοῦ ὁ κόσμος οὗτος διαμένει ἐπὶ τέλους ἔργον ἀτελευτήτου ἀγαθότητος».

X*

Ο ΗΑΙΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΟΥ

Τὴν 21 Ἰουνίου παρελθόντος, ἡμέραν τοῦ θεοῦ ἡλιοστασίου, ὅμιλος σοφῶν καὶ περιηγητῶν, ὑφ' ὧν προσελήθην καγῶ, ἐξέδραμεν ὅπως ἀπο-